

Fri for Mobberi

Hvordan kan Fri for Mobberi bruges sammen med fælles forenklede mål for 0.-2. klasse?

Fri for Mobberi sætter omsorg og gode børne- og voksenfællesskaber på dagsordenen. Det sker gennem bevidst og systematisk arbejde med at skabe handle- og deltagelsesmuligheder for alle børn i fællesskaberne. Fri for Mobberi indeholder forslag til aktiviteter, der kan styrke tolerance, respekt, omsorg og mod i børnefællesskaber.

Forenklede fælles mål indføres med folkeskolekolereformen med virkning fra august 2015. Forenklede fælles mål gælder for alle folkeskolens fag og for 0. klasse. Forenklede fælles mål er bygget omkring kompetenceområder, der består af færdigheds- og vidensmål. Tankegangen er, at for at blive kompetent på et område, skal barnet 'kunne noget' og 'vide noget'.

Fri for Mobberi har børnegruppen – og mulighederne for dannelse og socialisering gennem deltagelse i gruppen – i centrum. Forenklede fælles mål har individet og individets muligheder for læring i centrum. Når disse to måder at arbejde med børn i fællesskaber på kombineres, optræder sociale og dannelsesmæssige muligheder, hvor begge dele kan udvikle hinanden gennem fællesskabende didaktik. Fællesskabende didaktik er et begreb, der samtænker undervisning og fællesskabsopbyggende processer i skoleklassen.¹

I Fri for Mobberi forstås mobning som en social praksis, hvor deltagerne forsøger at skabe en mening med det, de gør. Mobning bliver en form for social aktivitet, der samler deltagerne, som oplever tilknytning og mening gennem deltagelse i den sociale udstødsaktivitet *mobning*. Undervisning kan forstås på samme måde. Gennem deltagelse i undervisning forsøger elever at skabe tilknytning til gruppen og finde en mening i det, som undervisningen handler om. Påstanden er, at mobning kan tillæres i klassefællesskaber, ligesom arbejde med skolens faglige områder i forenklede fælles mål kan tillæres i klassefællesskaber.

Fri for Mobberi indeholder anbefalinger til aktiviteter, der samler og inddrager eleverne gennem deltagelse. Neden for er listet områder af forenklede fælles mål fra 0.-2. klasse, som knytter antimobbepraktiser til skolegang og undervisning og derved medvirker til fællesskabelse af værdige deltagelsesformer for alle børn. Brug listen til at finde inspiration. Listen er kronologisk ordnet for 0.-2. klasse. I arbejdet med Fri for Mobberi vil der dog være inspiration at finde på samtlige oplistede klassetrin. Fri for Mobberis skolemateriale er udarbejdet til forløbet 0.-2. klasse og kan bruges fleksibelt i forhold til klassens interesse, udvikling og udfordringer. Det anbefales at orientere sig i kompetenceområder for både børnehaveklasse og 1.-2. klasse for at få overblik over Fri for Mobberis materialer og indblik i, hvordan materialerne kan medvirke til at arbejde med kompetenceområder i fælles forenklede mål. Listen er ikke udtømmende, find selv yderligere inspiration på www.emu.dk og på www.friformobberi.dk.

Neden for er klasse og kompetenceområder markeret med **fed** og anbefalinger fra Fri for Mobberi er skrevet under hver fed underskrift.

---

¹ Læs mere om fællesskabende didaktik under www.exbus.dk, Ph.d. Helle Rabøl Hansen.

Fri for Mobberi

Fælles forenklede mål og Fri for Mobberi

Kompetenceområder for 0. klasse

Sprog

Eleven er opmærksom på forskellige måder at anvende sprog på.

Fri for Mobberi indeholder sociale praksisser, som i særlig grad har fokus på sprog og udvikling af sprog. Elevmødet har en mødeform, hvor børn og voksne taler om, hvad mobning er, om social trivsel og om hvordan det går med fællesskabet i klassen. De voksne er ansvarlige for, at mødeformen er anerkendende og handlingsanvisende for, hvordan børn og voksne kan udvikle stærke og bæredygtige klassefællesskaber. På elevmøder kan man tale om "hvornår er jeg glad i skolen?", "hvornår er jeg ked af det i skolen?", "hvad kan jeg gøre, som gør mine klassekammerater glade?", "hvordan kan vi sige 'stop' til hinanden?".

Elevmøder har ofte en fast form. Fx

- Bamseven fortæller om en hændelse, som børnegruppen kan identificere sig med
- en samtaletavle om hændelsens tematik tages i brug
- massage

Elevmøder medvirker til at uddanne og danne børnene til at tage vare på hinanden og sig selv i fællesskaber, samtidig med at børnene får blik for deres aktive rolle i udvikling af fællesskaber.

Kreative og musiske udtryksformer

Eleven kan udtrykke sig i billeder, musik og drama.

Fri for Mobberi indeholder sociale praksisser, som har fokus på kreative musiske udtryksformer. Tematikker i klassens sociale trivsel kan bearbejdes gennem billeder, musik og drama. Børnene kan lave deres egne sange og spille dramastykker, som har fokus på temaer i klassens arbejde med social trivsel. Og børnene kan lave deres egne samtaletavler. Samtaletavler bruges som afsæt for samtaler om social trivsel i klassen. Samtaletavler viser genkendelige situationer fra børns skoleliv. På bagsiden af alle samtaletavler er spørgsmål, som samtalen kan tage udgangspunkt i. Børnene kan også lave deres egne samtaletavler, hvor den voksne giver børnene en overskrift, som tavlen skal handle om. Fx 'En god leg', 'Uvenner', 'Hjælpe hinanden', 'Invitation til leg', 'At være modig'.

Det digitale materiale Fri for Mobberi Universet indeholder rytmik og sange. Gennem lette rytmer og enkle sangtekster lærer børnene om mobning og social trivsel. I den tilhørende vejledning beskrives ideer til det rytmiske arbejde med sangene. Gennem brug af rytmik og sange, der handler om social trivsel og mobning, får børnene dels viden og færdigheder om mobning, social trivsel – dels viden og færdigheder i musik og drama.

Fri for Mobberi

Krop og bevægelse

Eleven kan foretage valg, der styrker og udvikler kroppen.

Fri for Mobberi indeholder sociale praksisser, hvor barnet gennem leg og bevægelse styrker og udvikler kroppen. Aktivitetshæftet "Fælles i Det Fri. Et natur- og aktivitetshæfte" indeholder forslag til lege, der styrker kroppen og udvikler kroppen, samtidig med at omdrejningspunktet for alle legene er sammenhængskraft gennem deltagelse for alle. Massageprogrammet "Den, man rører ved, mobber man ikke" medvirker til at styrke børnenes fornemmelse for egen krop og til at styrke fællesskabet mellem børnene. Det sker gennem opbygning af et fællesskab, hvor tolerance, respekt, omsorg og mod omsættes til handlinger gennem massage. Nærhed, tæthed og stilhed i massageprogrammet medvirker til, at der etableres positive relationer mellem børnene og til at styrke og udvikle det enkelte barns kropsbevidsthed.

Engagement og fællesskab

Eleverne kan bidrage til fællesskabet og drage omsorg for hinanden.

Fri for Mobberi giver konkrete værktøjer til fagprofessionelle til at samtale med børn om de fællesskaber, de indgår i. Gennem samtale og gennem deltagelse i sociale praksisser får børnene blik for egne og andres perspektiver i fællesskabet og udvikler dermed deres refleksionsevne. Fri for Mobberi bygger på værdierne tolerance, respekt, omsorg og mod, som sættes i spil gennem aktiviteter, samtaler og lege. Samtaletavler rummer mangfoldige identifikationsmuligheder om fællesskab, følelser og engagement, som kan medvirke til at styrke børnenes blik for hinanden og sig selv som vigtige bidragsydere i børnefællesskabet. Bamseven, som er Fri for Mobberis maskot, bruges blandt andet som barnets stemme, hvor Bamseven kan være repræsentant for det, der skal gøres til genstand for undervisning i engagement og fællesskab i skolen. Bamseven kan gennem historiefortælling bringe væsentlige bidrag til fællesskabelse i arbejdet med engagement i klassen.

Aktivitetshæftet "Fælles i det Fri" indeholder en række aktivitetsforslag og lege. Når lege skaber det handlende læringsfællesskab, viser legens grundpræmisser retning for, hvad der giver mening i deltagelsen. I samtlige lege i "Fælles i det Fri"-hæftet er grundpræmisserne, at legen fungerer gennem deltagelse og fællesskabelse. Dette medvirker til at skabe et fælles "vi" for deltagerne i legen.

Undervisning i kompetenceområdet 'engagement og fællesskab' medvirker til at skabe et fælles 'vi', hvor undervisningens indhold bliver det, der samler klassen, fremfor at det samlende er mobning og udstødseshandlinger.

Kompetenceområder for 1.-2. klasse

Dansk, kommunikation

Eleven kan kommunikere med opmærksomhed på sprog og relationer i nære hverdags-situationer.

Fri for Mobberi

Fri for Mobberi indeholder sociale praksisser, som træner og udvikler sproglige kompetencer hos børnene, samtidig med at samtalerne omdrejningspunkt i Fri for Mobberis materialer har fokus på det nære fællesskab. Gennem brug af sprog om nære hverdagssituationer udvikler barnets kognition og tænkning sig, så barnet bliver bedre i stand til at håndtere egne og andres evt. udfordrede deltagelse i fællesskabet. Børns betingelser for deltagelse i fællesskaber er altid de fagprofessionelles ansvar, og arbejdet med at indhente perspektiver på børns deltagelse i fællesskaber er ligeledes de voksnes ansvar. For at voksne kan indhente børneperspektiver på deltagelsesmuligheder i klassens fællesskab, skal der kommunikeres med børn om hverdagssituationer. Fri for Mobberi anbefaler, at der bruges forskellige sociale praksisser til at indhente barnets perspektiver. Fx gennem brug af tegninger, drama og rollelege. Samtaletavlerne kan bruges som inspiration i dette arbejde. Her inddrages børnene og sætter ord på, hvordan de oplever situationen på en samtaletavle, der kan minde om situationer fra barnets hverdag i skolen.

Gennem højtlesning af bøger med fællesskab som tema gives et fælles afsæt for samtale om, hvad der skaber fællesskaber, hvordan det kan føles at længes efter at høre til et fællesskab, og hvordan børnene gennem handlinger og invitationer kan inddrage hinanden i fællesskabet mv. I kufferten findes bogen "Hemmelige venner" og på i det digitale materiale Fri for Mobberi Universet² findes e-bøgerne "Hemmelige venner" og "Hvem vil lege med Gustav?". Begge bøger handler om børn i 1. klasse, som gennem oplevelser i skolens hverdag oplever frygten for ikke at høre til, glæden ved at høre til, at kunne hjælpe hinanden og gennem handlinger skabe invitationer for hinandens deltagelse i fællesskabet. Temaerne præsenteres i bøgerne på måder, som de fleste børn kan identificere sig med.

Billedkunst/billedfremstilling, billedanalyse, billedkommunikation

Eleven kan udtrykke sig i plane, rumlige og digitale billeder. Eleven kan samtale om egne og andres billeder. Eleven kan kommunikere gennem billeder.

Fri for Mobberi anbefaler, at der laves en tegneevent og produceres egne samtaletavler, som kan gå ind og støtte op omkring det arbejde, som kvalificerer klassens arbejde med fokus på fællesskab og antimobning. De fagprofessionelle kan vælge fokusområde som afsæt for aktiviteter. Fx kan børnene gennem billedkunst arbejde med modsætningspar: uden for/inden for, afvise/invitere, tryghed/utryghed. Eller der kan gennem billedskabelse arbejdes med Fri for Mobberis fire værdier: tolerance, respekt, omsorg og mod. Når det faglige omdrejningspunkt i undervisningen indeholder deltagelsesmuligheder, der medvirker

til at skabe et værdigt fællesskab blandt børnene, vil den potentielle fare for marginalisering og udstødelse af fællesskabet blive nedtonet.

---

² Fri for Mobberi Universet er et digitalt materiale, som tilgås fra universet.friformobberi.dk. Det er udviklet til indskolingen til brug på iPads, smartboard og computere. Det digitale univers indeholder fx samtaletavler, massageprogram, indre styrketræning, e-bøger, ryste sammen-lege, rytmik og faghæfte om materialet Fri for Mobberi.

Fri for Mobberi

Idræt

Idrætskultur og relation. Eleven kan samarbejde om idrætslige aktiviteter og lege.

Fri for Mobberi har fokus på, at børn gennem aktiviteter i undervisningen får deltagelsesmuligheder i det fælles projekt, som klassen rummer mulighed for. Gennem krop og bevægelseslege skabes muligheder for, at børn får øje på nye sider af sig selv og hinanden. Kroppens sprog kan bidrage med vigtige stemmer i fællesskabet. Fri for Mobberi anbefaler aktiviteter som fremmer ligeværdige deltagelsesformer gennem fx "Fælles i det Fri. Et natur- og aktivitetshæfte".

Det digitale materiale Fri for Mobberi Universet indeholder ryste sammen-lege, hvor børnene leger med, hvad det vil sige at være en del af forskellige fællesskaber. Musik og tid sætter rammer for aktiviteter, hvor børnene gennem opgaveløsninger får øje for det fælles i gruppen. Ryste sammen-legene følger principper om, at børnene gennem nye gruppekonstellationer får nye erfaringer med hinanden, der medvirker til at løsne op for lukkede og måske ensidige relationer i klassens fællesskaber. Ryste sammen-legene kan dermed medvirke til at skabe nye relationer i klassens fællesskaber.

Idræt

Alsidig idrætsudøvelse. Eleven kan deltage aktivt i basale, alsidige bevægelser i leg.

I 1.-2. klasse skal børn opøve fornemmelse for krop, afspænding og spænding. I det digitale materiale Fri for Mobberi Universet er der "Indre Styrketræning", som er tre mindfulness-øvelser, hvor klassen får en pause fra hverdagen og kan øve sig i at finde ro, mærke efter hos sig selv og koncentrere sig om kroppen og sindet. Mindfulness, meditation og lignende metoder har vist gode resultater i forhold til børns og voksnes koncentration og nærvær. Mindfulness og lignende metoder har også vist at have en positiv påvirkning på stemningen og på støjniveauet i en gruppe. Man kan mindske forekomsten af konflikter og opnå en mere positiv børnegruppe ved at vende børns fokus indad.

Musik/musikudøvelse, musikalsk skaben, musikforståelse

Eleven kan deltage opmærksomt i sang, spil og bevægelse. Eleven kan deltage eksperimenterende i musikalske aktiviteter. Eleven kan lytte til og udtrykke sig om musik.

Det digitale materiale Fri for Mobberi Universet indeholder rytmik og sange. Gennem lette rytmer og enkle sangtekster lærer børnene om mobning og social trivsel. I den tilhørende vejledning beskrives ideer til det rytmiske arbejde med sangene. Gennem brug af rytmik og sange, der handler om social trivsel og mobning, får børnene dels viden og færdigheder om mobning og social trivsel – dels viden og færdigheder i musik og drama.